

Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätelmät ammatillisesta koulutuksesta koskevan tehostetun eurooppalaisen yhteistyön tulevasta painopisteistä

(15. marraskuuta 2004 annettujen neuvoston päätelmien tarkistus)

(2006/C 298/05)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO JA NEUVOSTOSSA KOKOONTUNEIDEN JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJAT

TOTEAVAT seuraavaa:

1. Neuvosto hyväksyi 12. marraskuuta 2002 päätöslauselman⁽¹⁾ ammatillisen koulutuksen tehostetun eurooppalaisen yhteistyön edistämisestä. Siihen perustui julistus, jonka ammatillisesta koulutuksesta vastaavat EU:n jäsenvaltioiden, EFTA/ETA-maiden ja ehdokasmaiden ministerit, komissio ja Euroopan työmarkkinaosapuolet hyväksyivät Kööpenhaminassa 29. ja 30. marraskuuta 2002 strategiaksi ammatillisen koulutuksen tulosten, laadun ja houkuttelevuuden parantamiseksi (Kööpenhaminan prosessi).

2. Neuvoston 15. marraskuuta 2004 antamiin päätelmiin⁽²⁾ perustuneessa prosessin ensimmäisessä tarkistuksessa, joka toteutettiin Maastrichtissa 14. joulukuuta 2004, todettiin, että ammatillisen koulutuksen näkyvyys ja imago olivat parantuneet Euroopan tasolla ja merkittävää edistymistä oli saatu aikaan. Tähän kuului joukko yhteisiä välineitä ja periaatteita.⁽³⁾ Maastrichtin julkilausumassa vahvistettiin jäsenvaltioiden ja Euroopan tason painopisteet sekä liitettiin Kööpenhaminan prosessi läheisemmin Koulutus 2010 -työohjelmaan.

3. Maastrichtin julkilausuman antamisen jälkeen hyväksyttiin Europass-väline eli yhteiset puitteet tutkintojen ja pätevyyskysien selkeyttämiseksi sekä annettiin neuvoston päätelmät taitojen ja pätevyyskysien kehittämisen merkityksestä.⁽⁴⁾ Tutkintojen eurooppalaisia puitteita koskeva kuuleminen on saatettu tuloksellisesti päätökseen, ja ammatillisen koulutuksen eurooppalaiseen opintosuoritusten ja arvosanajärjestelmään (ECVET) liittyvä työ on jatkunut, ja sitä koskevaa julkista kuulemistä toteutetaan parhaillaan.

⁽¹⁾ EYVL C 13, 18.1.2003, s. 2.

⁽²⁾ Asiak. 13832/04.

⁽³⁾ Päätöslauselma elinikäisestä ohjauksesta (asiak. 9286/04); päätelmät epävirallisen oppimisen ja arkioppimisen yhteisistä eurooppalaisista tunnistamis- ja tunnustamisperiaatteista (asiak. 9600/04); päätelmät ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksesta (asiak. 9599/04).

⁽⁴⁾ Europass (EUVL L 390, 31.12.2004, s. 6); päätelmät taidoista ja pätevyyksistä (EUVL C 292, 24.11.2005, s. 3).

4. Tarkistetussa Lissabonin strategiassa ja sen kasvua ja työllisyyttä koskeissa yhdennetyissä suuntaviivoissa (2005–2008)⁽⁵⁾ on otettu huomioon koulutuksen keskeinen asema Euroopan unionin asialistalla. Kyseisessä strategiassa vedotaan jäsenvaltioihin, jotta ne laajentaisivat ja parantaisivat inhimilliseen pääomaan tehtäviä investointeja ja mukauttaisivat koulutusjärjestelmiä globalisaation, väestörakenteen muuttumisen ja teknologisten innovaatioiden asettamiin haasteisiin.

5. Koulutus 2010 -työohjelman täytäntöönpanon edistymistä koskevan yhteisen väliraportin (2006)⁽⁶⁾ mukaan ”*ammatillisen koulutuksen laadun ja houkuttelevuuden parantaminen on tulevaisuudessakin keskeinen haaste*”. Siinä todetaan lisäksi, että ”... tavoitellaan huipputasaamista ..., mutta tämän ohella olisi pyrittävä myös edistämään koulutukseen pääsyä ja sosiaalista osallisuutta”.

KOROSTAVAT seuraavaa:

1. Ammatillisen koulutuksen olisi tarjottava työelämän tarpeita vastaava laaja tieto- ja taitoperusta korostaen samalla myös huipputasaamista kaikilla tasoilla. Poliitikkojen ja käytäntöjen yhteydessä olisi arvioitava eritasoisin taitoihin ja pätevyksiin tehtävien investointien suhteellista vaikutusta. Olisi lisättävä keskiasteen ja teknisen osaamisen sekä korkea-asteen ammatillisen osaamisen tarjontaa, jotta päästäisiin osaamisvaljeista ja voitaisiin ylläpitää innovointia ja tietoperustaisen yhteiskunnan kasvua.

2. Ammatillisella koulutuksella on kaksoistehtävä: se edistää kilpailukykyä ja vahvistaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta.⁽⁷⁾ Ammatillista koulutusta koskevien politiikkojen tulisi kohdistua kaikkiin väestönosiin ja tarjota houkuttelevia ja haastavia mahdollisuuksia suuren kehityspotentialin omaaville sekä samalla myös ottaa huomioon ne, jotka ovat koulutuksen kannalta epäsuotuisassa asemassa ja vaarassa syrjäytyä työmarkkinoilta; näitä ovat erityisesti varhain koulunkäyntinsä päättävät, heikosti koulutetut tai täysin koulutusta vailla olevat, henkilöt, joilla on erityistarpeita, siirtolaistaustaiset henkilöt ja ikääntyneet työntekijät.

⁽⁵⁾ Asiak. 9341/2/05.

⁽⁶⁾ ”Koulutusta nykyaikaistamalla edistetään merkittävästi vaurautta ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta Euroopassa” — Koulutus 2010 -työohjelmassa edistymistä koskeva neuvoston ja komission yhteinen väliraportti vuonna 2006 (EUVL C 79, 1.4.2006, s. 1).

⁽⁷⁾ Puheenjohtajan päätelmä, Brysselin Eurooppa-neuvosto 23. ja 24.3.2006 (asiak. 7775/06).

3. Peruskoulutuksen olisi tarjottava nuorille lisäoppimiseen, työllisyyteen ja yrittäjyyteen tarvittavat tiedot, taidot, arvot ja asenteet sekä valmistettava oppilaita yleissivistävään koulutukseen, ammatilliseen koulutukseen tai näiden yhdistelmään.

4. Ammatillisessa koulutuksessa olevien nuorten olisi saatava työmarkkinoiden vaatimusten ja elinikäisen oppimisen kannalta olennaiset taidot ja pätevyudet. Tätä varten tarvitaan toimenpiteitä, joilla vähennetään koulutuksen keskeyttäneiden määrää ja helpotetaan siirtymistä koulusta työelämään esim. yhdistämällä koulutus työnteekoon oppisopimuskoulutuksella ja hyödyntämällä työssä oppimista.

5. Aikuisiässä olevan työvoiman taitoja ja pätevyyttä olisi edistettävä kannustamalla koulutuksen ja työkokemuksen avulla hankittujen aiempien taitojen tunnustamista. Työelämässä jo oleville olisi tarjottava koulutustilaisuuksia, ja tällöin olisi arvioitava mahdollisuuksia kustannusten tasapuoliseen jakamiseen ja siitä koituvia etuja. Samalla olisi oltava oppimistilaisuuksia koulutuksen kannalta epäsuotuisissa asemassa olevien, erityisesti vähiten koulutettujen, henkilöiden ja ryhmien ulottuvilla.

6. Eurooppalaisten ammatillisten koulutusjärjestelmien monimuotoisuus on arvokas asia, sillä se mahdollistaa vastaavuoroisen oppimisen ja antaa herätteitä uudistuksille. Tämän monimuotoisuuden vuoksi on tärkeää lisätä samalla selkeyttä ja laatukysymyksiä koskevaa yhteisymmärrystä ja näin ollen keskinäistä luottamusta ammatillisiin koulutusjärjestelmiin ja -käytäntöihin. Tavoitteena on edistää eurooppalaista ammattikoulutusalueita, joka tarkoittaa sitä, että yhdessä maassa hankitut pätevyudet ja ammattitaidot tunnustetaan kaikkialla Euroopassa, mikä tukee nuorten ja aikuisten liikkuvuutta.

KATSOVAT, että:

Kööpenhaminan prosessi on ollut keskeisellä sijalla korostettaessa poliittisille päätöksentekijöille ammatillisen koulutuksen tärkeyttä. Se on osaltaan parantanut ammatillisen koulutuksen näkyvyyttä osana Lissabonin strategiaa. Prosessi helpottaa yhteisten eurooppalaisten päämäärien ja tavoitteiden sopimista, kansallisista malleista ja aloitteista käytäviä keskusteluja sekä hyviä käytäntöjä koskevien esimerkkien vaihtoa Euroopan tasolla. Jäsenvaltioiden tasolla prosessin ansiosta on kiinnitetty entistä enemmän huomiota ammatilliseen koulutukseen, ja prosessi on antanut herätteitä kansallisille uudistuksille.

KOROSTAVAT seuraavaa:

1. Ammatilliseen koulutukseen kohdistuvia erityistoimenpiteitä on tehostettava tulevaisuudessa. Kööpenhaminan prosessi olisi jatkettava Koulutus 2010 -työohjelman puitteissa. Olisi varmistettava tarkoin suunnattu kokonaisvaltainen toimintamalli, jossa eri aloitteet ja välineet liittyvät elimellisesti toisiinsa

ja tukevat toisiaan ja jossa ammatillista koulutusta kehitetään kaikilla tasoilla elinikäisen oppimisen keskeisenä osana, jolla on läheiset yhteydet yleissivistävään koulutukseen. On tärkeää, että työmarkkinaosapuolet ja alakohtaiset järjestöt ovat mukana työn kaikissa vaiheissa ja että kansalliset kokemukset hyödynnetään Euroopan tasolla tehtävässä kehitystyössä.

2. Toimenpiteet ovat vapaaehtoisia, ja niitä olisi kehitettävä alhaalta ylöspäin toteutettavan yhteistyön avulla.

OVAT YHTÄ MIELTÄ siitä, että

Kööpenhaminan ja Maastrichtin painopisteet pätevät edelleen ja niitä olisi vahvistettava seuraavassa vaiheessa seuraavasti:

1. Keskitetään ammatillisen koulutuksen houkuttelevuuden ja laadun parantamiseen

Jäsenvaltioiden olisi kiinnitettävä enemmän huomiota ammatillisen koulutuksen imagoon, asemaan ja houkuttelevuuteen. Tämä edellyttää seuraavia asioita:

- Elinikäisen ohjauksen parantaminen, jotta voidaan ottaa paremmin huomioon ammatillisen koulutuksen ja työelämän mahdollisuudet ja vaatimukset, muun muassa lisätään ammatinvalinnanohjausta, tiedotusta ja neuvontaa kouluissa;
- avoimet ammatilliset koulutusjärjestelmät, jotka tarjoavat joustavia ja yksilöityjä koulutusmahdollisuuksia ja luovat paremmat edellytykset työelämään siirtymiselle, jatkokoulutukselle, myös korkeakoulutuksen piirissä, ja jotka tukevat aikuisväestön taitojen kehittämistä työmarkkinoilla;
- tiiviit yhteydet työelämään sekä perustason ammatillisessa koulutuksessa että ammatillisessa jatkokoulutuksessa sekä entistä paremmat mahdollisuudet oppimiseen työpaikalla;
- epävirallisen oppimisen ja arkioppimisen tunnustamisen edistäminen urakehityksen ja elinikäisen oppimisen tukemiseksi;
- toimenpiteet miesten tai naisten mielenkiinnon ja osallistumisen lisäämiseksi niillä ammatillisen koulutuksen aloilla, joilla heillä on aliedustus, esimerkiksi naiset tekniikan alalla;
- huippuosaamisen kehittäminen ja esiintuominen esimerkiksi soveltamalla maailmanluokan standardeja tai järjestämällä ammattitaitokilpailuja. ⁽¹⁾

Ammatillisen koulutuksen houkuttelevuutta ja laatua parannettaessa olisi pantava enemmän painoa ammatillisten koulutusjärjestelmien ja koulutuksen tarjoajien hyvään hallintoon ammatillisia koulutusjärjestelmiä koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpanon yhteydessä. ⁽²⁾ Se merkitsee seuraavaa:

⁽¹⁾ Kuten Alankomaissa vuonna 2008 järjestettävät ammattitaidon EM-kilpailut (European Skills Competition) ja joka toinen vuosi järjestettävät MM-kilpailut (WorldSkills Competition).

⁽²⁾ Keskeiset viestit kevään Eurooppa-neuvostolle (asiak. 7620/06).

- vastaamista sekä yksittäisten ihmisten että työmarkkinoiden tarpeisiin, mukaan lukien tarvittavien taitojen ennakointi. Pk-yritysten tarpeisiin olisi kiinnitettävä erityistä huomiota;
- kansallista laadunvarmistusta ja laadun parantamista ammatillisen koulutuksen laadunvarmistusta koskevien neuvoston päätelmien mukaisesti ⁽¹⁾;
- ammatilliseen koulutukseen tehtävien julkisten ja yksityisten investointien parantamista kehittämällä tasapainoisia ja yhteisiä rahoitus- ja investointijärjestelyjä;
- ammatillisten koulutusjärjestelmien avoimuuden lisäämistä;
- suuremman johtovastuun antamista laitoksille ja/tai koulutuksentarjoajille kansallisissa strategioissa;
- erittäin päteviä opettajia ja kouluttajia, jotka kehittävät ammattitaitoaan jatkuvasti;
- eri päätöksentekijöiden ja sidosryhmien, erityisesti työmarkkinaosapuolten ja alakohtaisten järjestöjen, aktiivista kumppanuutta kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

2. Ammatillisen koulutuksen yhteisten välineiden kehittäminen ja toteuttaminen

Yhteisten eurooppalaisten välineiden kehittämistä olisi jatkettava, jotta luotaisiin pohjaa eurooppalaiselle ammattikoulutusalueelle ja tuettaisiin Euroopan työmarkkinoiden kilpailukykyä. Sovitut välineet olisi voitava ottaa käyttöön vuoteen 2010 mennessä.

Seuraavia välineitä olisi kehitettävä edelleen:

- a) erityisesti ammatilliseen koulutukseen suunnatut yhteiset eurooppalaiset välineet:
 - ammatillisen koulutuksen eurooppalaisen opintosuoritusten ja arvosanajärjestelmän (ECVET) kehittäminen ja testaus välineeksi arvosanojen hankkimiselle ja siirtämiselle ottaen huomioon ammatillisen koulutuksen erityispiirteet ja eurooppalaisesta opintosuoritusten ja arvosanojen siirtojärjestelmästä (ECTS) korkea-asteen koulutuksessa saadut kokemukset;
 - yhteistyön tehostaminen laadunparantamisessa käyttäen ammatillisen koulutuksen eurooppalaista laadunvarmistusverkostoa (ENQA-VET) helpottamaan laadunvarmistuksen yleistä ymmärtämistä ja lisäämään molemminpuolista luottamusta; yhteistyötä korkea-asteen koulutuksen kanssa olisi jatkettava;
- b) yhteiset eurooppalaiset välineet, joissa ammatillisella koulutuksella on keskeinen asema:
 - opintosaavutuksiin perustuvan eurooppalaisen tutkintokehityksen (EQF) kehittäminen ja testaus, vastaavuuksien lisääminen ja parempien yhteyksien luominen ammatillisen koulutuksen ja korkea-asteen koulutuksen välillä ja kansainvälisten alakohtaisten pätevyyskriteerien huomioon ottaminen;
 - yhteiset selkeyttävät puitteet tarjoavan EUROPASSin kehittäminen ja välineiden kehittäminen epävirallisen oppimisen ja arkioppimisen tunnustamiseksi, jotta ne

tukisivat ja täydentäisivät eurooppalaisen tutkintokehityksen ja eurooppalaisen opintosuoritusten ja arvosanojen siirtojärjestelmän käyttöönottoa ammatillisessa koulutuksessa.

Seuraavat välineet olisi pantava täytäntöön:

- a) erityisesti ammatilliseen koulutukseen suunnatut yhteiset eurooppalaiset välineet:
 - osallistuminen ammatillisen koulutuksen eurooppalaisen opintosuoritusten ja arvosanojen siirtojärjestelmän (ECVET) testaukseen ja kannustaminen sen täytäntöönpanoon;
 - ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksesta touko-kuussa 2004 annetuissa neuvoston päätelmissä tarkoitettujen yhteisen laadunvarmistuskehityksen peruseriaateiden huomioiminen, jotta edistetään laadun parantamista ja laajempaa osallistumista ammatillisen koulutuksen eurooppalaiseen laadunvarmistusverkostoon (ENQA-VET);
- b) yhteiset eurooppalaiset välineet, joissa ammatillisella koulutuksella on keskeinen asema:
 - kansallisten pätevyysjärjestelmien tai kansallisten pätevyyspuitteiden yhdistäminen eurooppalaiseen tutkintokehitykseen;
 - kansallisten pätevyysjärjestelmien tukeminen ottamalla käyttöön kansainväliset alakohtaiset pätevyyskriteerit, jotta viitekohtana pidetään eurooppalaista tutkintokehitystä;
 - EUROPASSin laajan käytön edistäminen.

3. Molemminpuolisen oppimisen lujittaminen

Molemminpuolisen oppimisen, yhteistyön sekä kokemusten ja taitotiedon vaihdon lujittamiseksi tarvitaan järjestelmällisempää lähestymistapaa. Sitä voidaan edistää seuraavin tavoin:

- Euroopan tasolle luodaan yhteiset käsitteet ja sovitut määritelmät, jotta kansalliset ratkaisut, mallit ja standardit olisi helpompi ymmärtää.
- Komissio myöntää rahoitusta yksittäisten aihealueiden tutkimukseen, jolla pyritään ymmärtämään paremmin eurooppalaisia ammatillisia koulutusjärjestelmiä ja -käytäntöjä sekä niiden yhteyttä työmarkkinoihin ja muihin koulutusaloihin.
- Komissio seuraa verkostoja, hyvien käytäntöjen vaihtoa ja sellaisten järjestelmien kehittämistä, joilla voidaan levittää tietoa ja asiantuntemusta.
- Luodaan järjestelmällinen ja joustava kehys, jolla tuetaan vertaisryhmäopetusta ammatillisessa koulutuksessa. Kehyksellä olisi tuettava myös hajautettua vertaisryhmäopetusta.

Riittäväillä ja yhdenmukaisilla tiedoilla ja indikaattoreilla on ensiarvoinen merkitys sen ymmärtämisessä, mitä ammatillisessa koulutuksessa tapahtuu, molemminpuolisen oppimisen lujittamisessa ja perustan luomisessa näyttöön perustuvalle koulutuspolitiikalle.

⁽¹⁾ Päätelmät ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksesta (asiak. 9599/04).

Vuonna 2008 pidettävään seuraavaan ministerien seurantakonferenssiin mennessä komission tulisi:

- pyrkiä parantamaan ammatillisen koulutuksen tilastojen sisältöä, tarkkuutta ja luotettavuutta, jotta ammatillisen koulutuksen kehitystä voitaisiin arvioida;
- kiinnittää huomiota ammatillisen koulutuksen näkökulman kehittämiseen indikaattoreiden ja viitearvojen johdonmukaisissa puitteissa ⁽¹⁾;
- kiinnittää erityistä huomiota ammatilliseen koulutukseen tehtäviä investointeja ja alan rahoitusta koskevien tilastotietojen kehittämiseen.

Tämä saavutetaan parhaiten käyttämällä ja yhdistämällä olemassa olevia tietoja mahdollisimman hyvin varmistaen kuitenkin samalla, että ammatillisesta koulutuksesta saadaan riittävästi kansallisia/alueellisia tietoja ja että tiedot ovat johdonmukaisia ja vertailukelpoisia muiden koulutusta koskevien tietojen kanssa.

4. Kaikkien sidosryhmien osallistuminen

Kööpenhaminan prosessin menestys perustuu ammatillisen koulutuksen alan kaikkien sidosryhmien aktiiviseen osallistumiseen, mukaan lukien erityisesti eurooppalaiset ja kansalliset työmarkkinaosapuolet, alakohtaiset järjestöt ja ammatillisen koulutuksen tarjoajat. Tämä edellyttää seuraavia asioita:

- tarkkaa ja selkeää tietoa prosessista, sen taustasta, painopisteistä ja toiminnoista sekä tulosten tehokasta siirtämistä eteenpäin;
- eurooppalaisten, kansallisten, alueellisten ja paikallisten sidosryhmien aktiivista osallistumista prosessin kaikkiin vaiheisiin;
- painopisteen asettamista ammatillisen koulutuksen tarjoajien, opettajien ja kouluttajien osallistumiseen testaukseen ja prosessin tulosten täytäntöönpanoon;
- tarvittaessa opiskelijoiden sekä kansallisten ja eurooppalaisten opiskelijajärjestöjen osallistumista.

KEHOTTAVAT JÄSENVALTIOITA JA KOMISSIOTA OMAN TOIMIVALTANSÄ PUITTEISSA

panemaan Kööpenhaminan prosessin täytäntöön seuraavin keinoin:

- rakennerahastojen tehokas käyttö kansallisella tasolla tehtävien ammatillisen koulutuksen uudistusten tukemiseksi;
- uuden elinikäisen oppimisen ohjelman kohdennettu käyttö prosessin ja erityisesti innovoinnin, testauksen, kokeilun ja täytäntöönpanon tukemiseksi;
- asianomaisten yhteisön virastojen, elinten ja komiteoiden aktiivinen osallistuminen;
- tilastoja, indikaattoreita ja viitearvoja koskeva tiivis yhteistyö EUROSTATin, OECD:n, Cedefopin ja Euroopan koulutussäätiön kanssa;
- tiedon, asiantuntemuksen ja tulosten vaihtaminen kolmansien maiden kanssa, erityisesti niiden maiden kanssa, jotka kuuluvat laajempaa Eurooppaa ja naapuruutta koskevan politiikan piiriin. Yhteistyötä pitkälle edistyneiden maiden ja kansainvälisten järjestöjen kuten OECD:n kanssa olisi tehostettava.

Kaikilla jäsenvaltioilla pitäisi olla oikeus osallistua tähän työhön.

Kansallisia Lissabonin uudistusohjelmia koskevassa vuotuisessa raportoinnissa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota ammatillisen koulutuksen osalta saavutettuun edistymiseen.

Koulutus 2010 -työohjelmaa koskevaan yhdenmukaiseen kaksivuotisraporttiin olisi sisällytettävä erityinen ammatillista koulutusta koskeva osio, jonka avulla voidaan seurata edistymistä ja tunnistaa keskeiset aikaansaannokset Eurooppa-neuvostolle raportointia varten.

⁽¹⁾ Neuvoston 24.5.2005 antamat päätelmät uusista koulutusindikaattoreista (EUVL C 141, 10.6.2005, s. 7).